

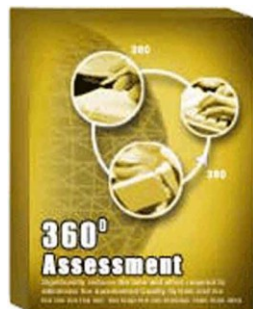
ارزشیابی ۳۶۰ درجه

360-Degree Evaluation

تهیه کنندگان: دکتر حسین کریمی موقی،
مهری یآوری و فاطمه رجب دیزاوندی

در آموزش بالینی، ارزشیابی عملکرد بالینی دانشجویان، اطلاعاتی را برای قضاوت در مورد میزان دستیابی آنان به برآیندهای یادگیری مورد نظر فراهم می آورد و مهارت های دانشجویان را در ارتباط با چگونگی مراقبت از بیمار، مورد قضاوت قرار می دهد. این اطلاعات می تواند برای پیشرفت خود دانشجو، رتبه بندی وی و تصمیم گیری در مورد برنامه درسی مورد استفاده قرار گیرد. قضاوت در مورد دستیابی دانشجویان به اهداف یادگیری مساله ای چالش برانگیز بوده است و به همین دلیل همیشه یکی از نقش های مهم اساتید بالینی محسوب می شود، آنان همواره نگران این هستند که آیا تصمیم گیری شان در مورد ارزشیابی در برگرفته واقعیت عملکرد بالینی دانشجو می باشد یا خیر؟ یکی از راهکارهای کاهش این چالش، انجام ارزشیابی توسط افراد مختلف حاضر در محیط های بالینی می باشد تا به این وسیله خطای ناشی از ارزشیابی توسط یک نفر به حداقل برسد. در ارزشیابی روشهای متنوعی وجود دارد ولی ایراد مشترک اکثر روش ها محدود بودن حیطه های مورد ارزشیابی می باشد. در سالهای اخیر در دانشگاه های معتبر دنیا به منظور ارزیابی عملکرد فراگیران از ابزار ارزشیابی ۳۶۰ درجه

استفاده شده است. وجه تمایز آن با روش سنتی، جامع بودن ارزیابی و در نظر داشتن تمامی جوانب عملکرد بالینی می باشد.

ارزشیابی ۳۶۰ درجه

یکی از روش های نوین ارزشیابی در آموزش پزشکی می باشد که متشکل از ابزارهای اندازه گیری است که توسط افراد مختلف حاضر در محیط یادگیری تکمیل می شود. بطور معمول، این

روش تعداد دفعات یک رفتار یا عمل را که توسط یک دانشجو انجام گرفته با استفاده از یک مقیاس درجه بندی شده، ارزیابی می کند (به عنوان مثال، ۵ = به کرات، ۱ = هرگز). این مشاهده

توسط تعداد افراد متفاوت، از جمله پزشکان ناظر، هم گروهان و پرستاران انجام می گیرد. معمولاً افرادی که این فرم ها را تکمیل می کنند شامل افراد بالاتر از خود فرد، افراد پایین تر از وی، افراد هم سطحش، بیماران و خانواده بیماران می باشند.

ارزشیابی ۳۶۰ درجه به دو صورت تکوینی (Formative) و تجمعی (Summative) انجام می شود. نوع تکوینی به منظور ارائه ی فیدبک و نوع تجمعی به منظور مقاصد مدیریتی و ارتقای کیفیت به کار می رود.

این نوع ارزشیابی بیشتر برای سنجش حرفه گرایی و در حوزه نگرش کاربرد دارد.

پرسشنامه های مربوط به این ابزار غالباً، حیطه های زیر را بررسی می کند:

- ۱- توانایی کار گروهی
- ۲- توانایی ارتباط برقرار کردن
- ۳- مهارت های مدیریتی
- ۴- قدرت تصمیم گیری
- ۵- مراقبت از بیمار
- ۶- دانش مرتبط با حرفه
- ۷- یادگیری مبتنی بر عمل

مثالی از فرم ارزشیابی ۳۶۰ درجه

حیطه مورد ارزیابی										غیر رضایت بخش	رضایت بخش	کاملاً رضایت بخش
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹				
۱- نگرش نسبت به کارکنان: به کمک سایر اعضای گروه احترام و ارزش قائل است.												
۲- نگرش نسبت به بیماران: به حقوق، انتخاب، عقاید و حفظ محرمانگی بیمار احترام می گذارد.												
۳- قابلیت اعتماد و وقت شناسی												
۴- مهارت های برقراری ارتباط: به صورت اثر بخش با بیمار و خانواده وی ارتباط برقرار می کند.												
۵- مهارت های برقراری ارتباط: به صورت اثر با سایر حرفه های مراقبت بهداشتی ارتباط برقرار می کند.												
۶- مهارت های ایفای نقش در گروه: حمایت کننده است و مسئولیتهای مناسب را می پذیرد؛ در دسترس است.												
۷- مهارت های رهبری: مسئولیت اعمال خود و اعمال گروه را بر عهده می گیرد.												
۸- صلاحیت کلی حرفه ای												

اقتباس از : مرکز پزشکی نوین؛ انگلستان

<http://www.mmc.nhs.uk/pages/assessment/msf>

منابع جهت مطالعه بیشتر:

- ۱- کریمی مونقی، حسین و همکاران (۱۳۹۲). راهنمای کاربردی برای ارزیابی دانشجویان علوم پزشکی. چاپ دوم، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد
- ۲- کریمی مونقی، حسین و همکاران (۱۳۹۲). راهنمای کاربردی برای تدریس بالینی اثر بخش. چاپ دوم، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد
- ۳- جعفر نژاد، فرزانه. کریمی مونقی، حسین. حسینی، بی بی لیلا. مظلوم، سید رضا. مقایسه رضایتمندی دانشجویان مامایی از روش های نوین و رایج ارزشیابی بالینی. پایان نامه کارشناسی ارشد مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد

nms.edo@mums.ac.ir

http://www.mums.ac.ir/nurse/fa/EDO_main

در اکثر این پرسشنامه ها از مقیاس های درجه بندی شده برای اندازه گیری اینکه یک رفتار تا چه اندازه در فرد قابل مشاهده است، استفاده می شود. پس از تکمیل پرسشنامه ها توسط ارزیابان نظرات آنها بر حسب موضوع جمع بندی و خلاصه می شود و به فرد، بازخورد داده می شود.

مزایا

- ارزیابی عملکرد و رفتار واقعی
- ارزیابی توسط مشاهده گران متعدد
- فراهم آوردن شواهد، در تقابل با تاثیر پذیری و احساسات فردی
- ابزاری ارزشمند در جهت پیشبرد و توسعه

محدودیت ها

- تحقیق محدود درباره کیفیت روانسنجی ارزشیابی ۳۶۰ درجه
- ارزیابان ممکن است در مورد کاندیداهای با عملکرد ضعیف، در رتبه دهی دچار تردید شوند.
- طاقة فرسا بودن جمع آوری و تحلیل داده های ارزیابان زیاد

نتیجه گیری:

ارزشیابی ۳۶۰ درجه روشی است که ابتدا در دنیای تجارت مورد استفاده قرار گرفت و هم اکنون به طور فزاینده ای در رشته های مختلف پزشکی در حال بکارگیری می باشد. در روش سنتی، ارزشیابی به صورت هرمی انجام می گرفته و دانشجو در سطح پایین و استاد در سطح بالا قرار داشته است، اما در این روش دانشجو در مرکز شبکه ای از ارتباطات شامل استاد، هم تایان و بیمار یا خانواده قرار می گیرد و بازخوردهای گوناگونی را دریافت می کند که از آن طریق می تواند عملکرد خود را از جنبه های گوناگون بهبود بخشد.